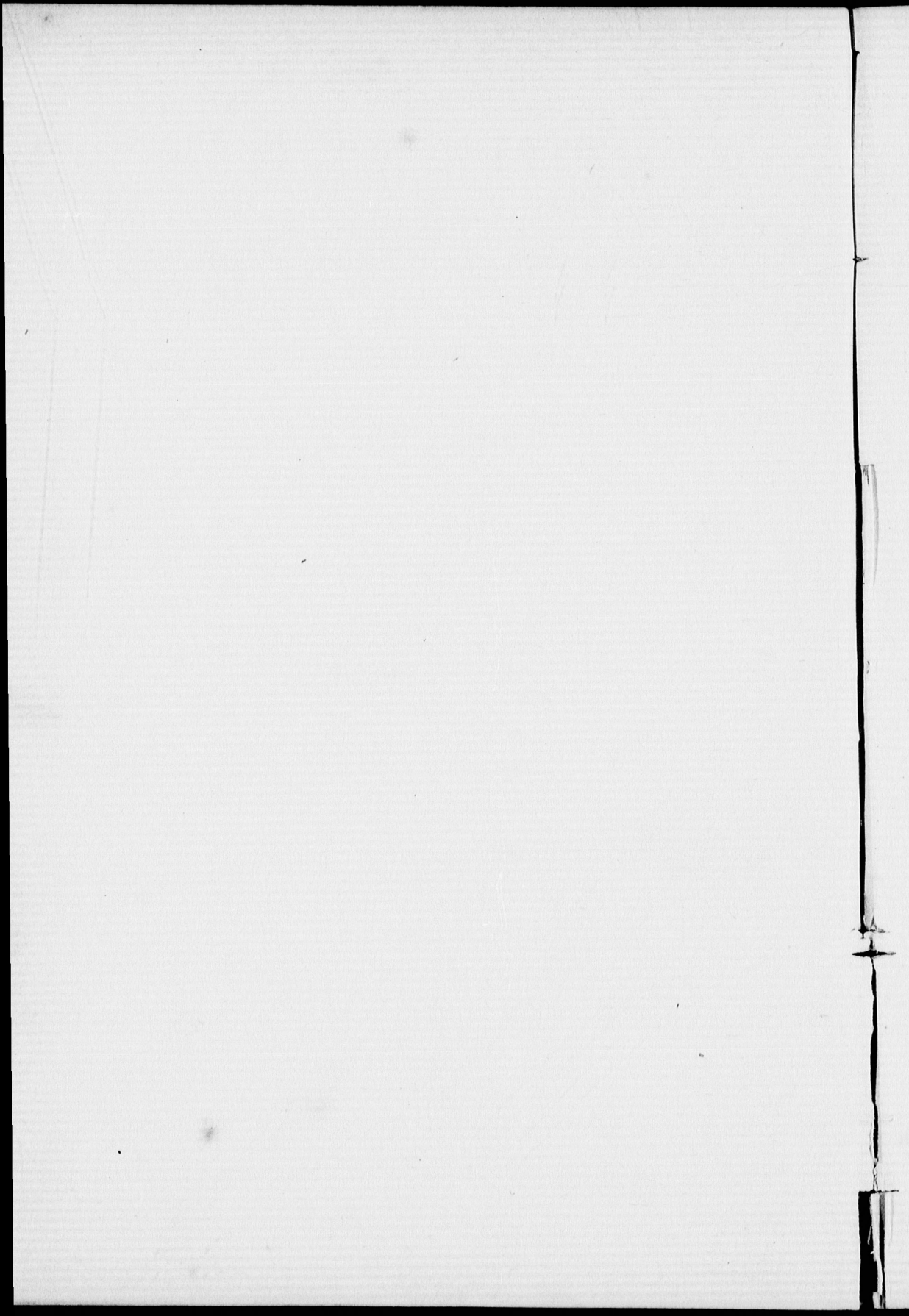

L I J K R E D E .

4

L I J K R E D E

OP DEN

HOOG-EERWAARDIGEN HEER

H. HOEK,

KANUNNIK VAN HET KATHEDRAAL KAPITTEL VAN HAARLEM, EN PASTOOR DER KERK
VAN O. L. V. ONBEVLEKTE ONTVANGENIS TE AMSTERDAM.

DOOR

ZIJN OUD-KAPELLAAN

P. VAN DER PLOEG, PR.

Bibliotheek
LINDERBROEDERS
WEERT.

TE AMSTERDAM, BIJ
B. L E N F R I N G.

1859.

GEESTELIJKE KINDEREN EN VRIENDEN VAN DEN ONTSLAPEN
HERDER EN VRIEND,

Aan het herhaald en altoos dringender verzoek van zooveel uwer mogt ik niet wederstaan, en geef u de woorden, bij de plegtige uitvaart van uwen zielzorger (den 8 Junij) door mij gesproken, naar mijne beste herinnering in handen. Gedooft, dat ik, om de nauwe betrekking waarin ik tot den dierbaren overledene en tot u stond, mijnen hartelijken dank betuige voor de kinderlijke en innige genegenheid en dankbaarheid, in deze droevige dagen aan uwen onvergetelijken herder betoond. Neen, nooit ontgaat mij de indruk van dien allerplegtigsten en allerstichtelijksten uitvaartdag. Zoovele heilige Missen, door vroegere kapellaans of kinderen dezer parochie van den vroegen morgen af opgedragen, met zoovele Communiën onder bijkans alle Missen door, tot zielerust van den ontslapen vader en vriend. Toen die trefsende hoogdienst! De geheele kerk, de eeuwenoude, bij u zoo beminde **P**osthoorn, van roufloers omhangen; tallooze waslichten en roerende zinnebeelden der vergankelijkheid op en om en bij het altaar, van zulk eene eerbiedwaardige priesterschaar omgeven; die eenvoudige, verheven kerkzang, waarvan de heilige indruk nog door het geluid der bazuinen werd verhoogd.

En dan bovenal die dicht opeengedrongen menigte van geloovigen, armen en rijken, en van allen stand en leeftijd, zoo eerbiedig, zoo ingekeerd, zoo zielsbedroefd, zoo vurig en dankbaar biddend, aller oogen vol van immer opwelende tranen; dat gespannen gehoor, hetwelk aan den mond des sprekers hing en elk lofwoord op den zielevriend gretig indronk en begreep en met de meêwarige trekken van 't gelaat bevestigde; die rustigheid niettemin en stille overgeving bij al die diepe smart en het volle gevoel van zijn gemis; heel die beminnelijke vergadering, welke meê- en op- en nederging naar den stemklank van 't gesproken woord, alleen bevreesd, dat er iets van mogt ontgaan — neen, nooit zoolang ik leef, vergeet ik dien dag; vergeet ik u, met uw levendig geloof, met uw kinderlijk hart, met uwe dankbare godsvrucht; — „'t was ons” — heeft naar waarheid een uwer gezegd — „of de geest zelf van Pastoor Hoek de gansche kerk vervulde.”

Gij zult het mij dan willen vergeven, als ik, die onder zulk een indruk sprak, die gansch door u werd gestemd, in die oogenblikken niet altoos het geschrevene heb gevolgd, en nu het er bij gesprokene niet meer geheel weet te achterhalen. Maar neemt toch mijne geringe gave der erkentelijkheid welwillend aan; en voor het liefdeoffer, hetwelk gij er om zult willen afzonderen, zeg ik u reeds bij voorraad dank: in den naam van den ontslapen herder, wiens volgzame kinderen gij u ook daarmede zult toonen; in naam der arme verlaten jeugd, voor wie uwe gifte bestemd is, en van wier pleeggestichten uw herder de zorgzame mederegent was; in naam van ons aller Heer en Zaligmaker Jesus Christus, die ons verzekert: „Al wat gij aan een der minsten van deze mijne broederen zult hebben gedaan, hebt gij aan Mij gedaan” (Mt. XXV, 40).

Gloria nostra haec est, testimonium conscientiae nostrae, quod in simplicitate cordis et sinceritate Dei: et non in sapientia carnali, sed in gratia Dei conversati sumus in hoc mundo: abundantius autem ad vos.

Dit is onze roem, het getuigenis van ons geweten, dat wij in eenvoudigheid des harten en in opregtheid Gods, en niet in vleeschelijke wijsheid, maar in genade Gods, in deze wereld hebben verkeerd, doch inzonderheid bij u.

2 Cor. I, 12.

EERWAARDIGE MEDEPRIESTEREN, WELBEMINDE BROEDERS EN
ZUSTERS IN DEN HEER,

In weinige maanden tijds heeft uwe stad droevige verliezen van eerbiedwaardige priesteren geleden. Eerst ontviel u een teeder vriend en vader der armen, inzonderheid der verlaten en verwaarloosde jeugd, in den alom beminden hoofdbestuurder van het Aloysius-gesticht en het Huis der Voorzienigheid¹; voor eenige dagen ontsliep de vrome herder der naast aangrenzende parochie, een heilig priester, groot ijveraar der zielen, die den Heer een nieuwen tempel heeft gebouwd²; en kort daarna, op den laatsten dag der Maria-maand, werd u, kinderen dezer kerk, zoo onverwacht, zoo spoedig en zoo smartelijk uw zoo teederbeminde herder en vader ont-nomen. Dat drietal voorbeeldige priesters, zij, mannen naar Gods hart, mogten met den apostel spreken: „Dit is onze roem, het getuigenis van ons geweten, dat wij in eenvoudigheid des harten en in opregtheid Gods, en niet in vleeschelijke wijsheid, maar in genade Gods, in deze wereld hebben verkeerd.” Maar hij, die zulk een lange reeks van jaren uw zorgzame

¹ De WelEerw. Heer P. J. Hesseveld, den 7 Februarij overleden.

² Pater J. Loncke, Pastoor der kerk van den H. Ignatius, overleed den 25 Mei.

herder en vader was, hij voegt er aan toe: „doch inzonderheid”, mijne geliefde kinderen! inzonderheid „bij u”....

't Is mij op dit oogenblik, ik weet niet hoe 't geschiedt, maar 't is mij op dit oogenblik, of ik met u geene droevige lijkgedachten heb te vieren: zulk een troost, zulk eene verligting voel ik in mijn hart. Wij hebben onze oogen moê geweend, mogen we met den profeet ¹ zeggen, toen wij de laatste dagen en uren den geliefden priester zoo bewusteloos, zoo roerloos zagen nederliggen en lijden; ons aller hart brak op dat oogenblik, toen wij, priesters en geloovigen, bij zijne ontbinding onder een plotselingen smeek-kreet om genade zijne ziel met oog en geest tot voor Gods regterstoel volgden en daarna zijne gewijde handen ten afscheid hebben gekust. Wij hebben onze oogen moê geweend, toen wij voor vijf dagen te zamen zijn ligchaam onder zoo groot eene deelneming naar zijne gewijde rustplaats begeleid en daar verkwikking en lafenis voor zijne ziel afgebeden hebben. Maar nu, Geliefden! na die stroomen van tranen, doër ons regtmatic gevoel van droefheid en gemis, van liefde en erkentelijkheid gestort; maar nu, na zulk een aantal Offeranden, van dezen vroegen morgen tot heden voor hem opgedragen; na zoo veelvuldige gebeden bij zulk een aantal heilige Communiën door u aangeboden: o nu — ik voel er mij zoo innig van overtuigd, en deze medepriesteren en gij allen hebt het zelve reeds gedacht en gezegd — nu zal die onvermoeide herder, die edelmoedige weldoener, die geduldige lijder de hemelsche ruste wel zijn ingegaan; en verre derhalve van nog te weenen als degenen welke geene hoop hebben ², zullen we hem de vroege vergelding van den trouwen dienaar, de vreugde zijns Heeren ³, niet misgunnen; maar veeleer met een gevoel van kinderlijken dank, en om te leeren, hoe zijn voorbeeld na te streven, te zamen op de hem eigene wijze herdenken: wat uw overleden herder voor u was; en hoe hij dit, en inzonderheid voor u, is geweest.

¹ Jerem. Klaagl. II, 11.

² 1 Thess. IV, 13.

³ Mt. XXV, 21.

I.

Met de woorden des apostels van den roem eens priesters, en ten aanhoore van allen van het goed getuigenis zijns gewetens spreken — is vóór alles spreken van een priesterlijk leven, in gedurige vereeniging met Christus voor het heil der zielen tot glorie van God ten offer gebragt. Offerdienaar en navolger te zijn van den Hoogepriester, die zich voor de zijnen heeft overgeleverd in den dood, is zijne roeping, en daarom ook zijn roem; de goede Herder gaf zijn leven voor zijne schapen¹: de goede priester wil, gelijk de apostel spreekt², zich geven en nog eens geven voor het heil der hem toevertrouwde zielen. Dag aan dag staat hij aan het altaar, en ziet er gedurig het offer van 't kruis op het allernadrukkelijkst in de belijdenis van 's Heeren dood³ vertegenwoordigd en voortgezet: hij zelf helpt het hoog geheimenis voltrekken, eet van de offerspijze, drinkt van het goddelijk offerbloed, — zal de godvruchtige priester, die beseft en voelt wat hij verrigt en geniet, zal hij, van het offeraltaar afgetreden, dien geest van opoffering niet met zich dragen werwaarts hem ook zijne schreden in de priesterlijke bediening henenvoeren? en zal hem die geest niet dan en dáár vooral vervullen waar hij de zijnen door het uitdeelen der genadegeheimen aan de verdiensten van het alverzoenend Offer deelachtig maakt?

Men kon het uwen ontslapen herder aanzien, hoezeer hij van de verhevenheid der ontzaggelijke offerdaad doordrongen was. Met welk eene statigheid, waardigheid en innigheid, met welk eene majesteit, zoude ik willen zeggen, droeg hij altoos het heilig Offer op; hoe ingekeerd, hoe geheel in dat geheim als verslonden, voltrok hij zijne dankzegging, om aldus gesterkt met dezelfde rustigheid, zonder eenige gejaagdheid zijnen herderlijken arbeid te hervatten en zich weder geheel ten offer te wijden aan den Heer. 't Was wel vooral in die oogenblikken van zoet en geheimzinnig verkeer met zijnen Verlosser, dat hij die onvermoeide offervaardigheid putte voor heel zijne priesterlijke bediening, om alles voor allen te worden, ten einde allen zalig te maken⁴.

¹ Jo. X, 11.² 2 Cor. XII, 15.³ 1 Cor. XI, 26.⁴ 1 Cor. IX, 22.

Vriend allereerst van diegenen welke zijn goddelijke Meester bijzonder beminde, vriend van de kleinen, was hij onvermoeid in zijn ordelijk, grondig en klaar onderwijs der kinderen; uren en uren bragt hij met hen door; dan vooral wanneer het de voorbereiding gold tot de eerste H. Communie. Want dat oogenblik scheen hem, gelijk aan ieder godvruchtig priester, zoo gewigtig, zoo beslissend toe, als het kind voor de eerste maal in persoonlijke vereeniging komt met zijnen God en Zaligmaker, en door de offerspijze zoo bijzonder deel ontvangt in de offerande en hare goddelijke kracht, welke het kinderlijke leven aangrijpt om het te bewaren ten eeuwigen leven. O ditmaal nog, nu hij van zwakte zijnen arbeid niet konde voltrekken, met welk eene vaderlijke bezorgdheid droeg hij die voorbereiding aan zijne dienstvaardige medepriesteren op; en hoe vroeg hij hen herhaaldelijk en dringend, of hij dan toch gerust wezen en zich op hunnen ijver verlaten kon. Had hij het slechts eenigzins vermogt, hoe gaarne had hij, in spijt van zijne magteloosheid, het zelf nog gedaan!

Onvermoeid was hij in zijn degelijk onderrigt van deze plaats waar ik tot u spreek, in zijne doorvoede en diep overtuigende prediking: hetzij hij u een helder begrip gaf van de waarheden des geloofs; of de geboden van God en de Kerk uiteenzette; of de plegtigheden en gebruiken der Kerk, inzonderheid van het H. Misoffer verklaarde; of zijne zoo vaste en klare regels voor het geestelijke leven naar een ieders staat en stand ontvouwde, en hierbij van zelf liet blijken, welk een grondig kenner hij was van 't menschelijk hart, waarvan hij al de ploojen en schuilhoeken doorschouwde, al de afwijkingen en behoeften kende en openlegde. Wat kon hij van deze plaats, van waar hij u gedurende meer dan het vierde eener eeuw, bijkans zeven en twintig jaren lang, het woord Gods verkondigd heeft, wat kon hij met eene overredende verzekerdheid, met een onweêrstaanbaren drang tot u spreken; en hoe hingt gij aan zijne lippen waarvan die woorden des levens stroomden, reeds op dat oogenblik zelf besloten te doen wat uw geliefde herder u zoo duidelijk en nadrukkelijk had voorgehouden.

Doch wáár inzonderheid was zijne plaats? wáár bragt hij verre de meeste uren van zijn herderlijk leven door? Uwe gedachte voorkomt mij: in den biechtstoel, is uw antwoord, — en ja, dáár leerdet gij al den omvang zijner herderlijke bezorgdheid en onuitputtelijke geduldigheid kennen en waarden.

Hij was geen vlug biechthoorder, neen — maar een waar biechtvader, een wijs en onvermoeid zielzorger. Vroeg in den morgen, al eer hij de heilige Mis opdroeg, had hij reeds een geruimen tijd in den biechtstoel doorgebracht, om er na de volbrachte Offerande en dankzegging weder statig heen te treden, nimmer jagtig of gehaast, nimmer het minste blijk van ongeduld gevend, bij de grootste drukte even rustig met den aan zijne zijde nedergeknielden biechteling bezig, of er geene reeks van anderen nog volgen moest. Dat het somwijlen niet spoedig voortging, laat zich ligtelijk begrijpen; want heel een levenskring met hetgeen er onder viel, werd van uit dien biechtstoel met veel wijsheid geregeld, zoo voor den biechteling in persoon, als door den raad, dien deze bij moeilijke omstandigheden vroeg, hoe met een broeder, hoe met eene zuster, hoe met echtgenoot of vader te handelen. Wie er iets van begrijpt, wat het zegt: jaren en jaren dezelfde personen, vooral sommigen van zekere geaardheid, te besturen, en daarbij altoos dezelfde onveranderlijke, onverstoorbare gelijkmoedigheid te bewaren, kan reeds daaruit alleen besluiten, welk eene zelfverloochening, welk een geest van opoffering den ontslapen herder vervulde, die, immer aan zich zelve gelijk, meer dan het vierde eener eeuw, voor zooveel zulk een uitnemend biechtvader, zulk een ware zielzorger is geweest. Hoe toonde hij dit nog op bijzondere wijze aan het ziek- en sterfbed, ten tijde vooral van besmettelijke ziekte, van de vreeselijke cholera. Wat kwam hij zijne zieken altoos trouw bezoeken, vertroosten, voorbereiden tot hun albeslissenden overgang in de eeuwigheid; bij hoe velen uwer dierbare overledenen heeft hij dat laatste oogenblik biddend afgewacht, om zelf hun dan nog de gepaste woorden op de stervende lippen te geven, waarmede hij hen hielp, om hunnen dood tot een kostbaar offer te maken in vereeniging met den offerdood van hunnen Zaligmaker Jesus Christus.

Zoo zocht hij in alles en altoos zijne herderlijke bediening tot een offerarbeid, zich zelve tot een offer te maken voor het heil der zielen; en hij die zich zelve gaf en nog eens gaf voor zijne broederen, die met den apostel ¹ mogt zeggen: „Ik zoek niet het uwe maar u”, zou hij ook het zijne, hetgeen hij bezat niet tot eene offergave geheiligd hebben ten behoeve

¹ 2 Cor. XII, 14.

van zijne naasten? O hij die het leven zijns Meesters, wien hij al weldoende zag rondgaan ¹, gedurig bespiedde; die in dat leven zich verdiepte om het in 't zijne uit te drukken, hij had van Hem ook geleerd, hoe „gebrokenen van harte te genezen”, en „den armen het evangelie te verkondigen” ²; hoe in hen zijnen Meester te beminnen, die zeide: „Al wat gij aan een der minsten van deze mijne broederen zult hebben gedaan, hebt gij aan Mij gedaan” ³. Ik durf het openlijk hier zeggen — verzekerd dat tallooze dankbare harten mijne woorden in stilte bevestigen: Een edelmoedig weldoener was die ontslapen priester, meer dan de wereld het weet of ooit weten zal. Zelf gaf hij veel, en aan velen, en wist door zijn woord en voorbeeld hart en hand ook van anderen te ontsluiten; of menigeen door raad, aanbeveling en bemoediging tot een gelukkig voorzien in eigen behoeften op te leiden. Hij had van die hem eigen woorden, diep door hem gevoeld, om bij alle ongeval te troosten; van die velerlei manieren en middelen, hem proefhoudend gebleken, om te sterken en te ondersteunen; maar boven alles wist hij het daarheen te rigten, dat men al wat van God kwam, offervaardig van zijne vaderhand aannam en er winst meê deed voor zijne ziel. Edelmoedig weldoener had hij nauwelijks de ongekende behoefte van eenig vergeten gezin met zijn opmerkzaam en doordringend oog geraden, of op eens daagde er hulp: men begreep niet, hoe of van waar; maar onze hemelsche Vader, die in 't verborgen ziet ⁴, zal het uwen herder vergelden, dat hij voor zoo velen buiten hun weten een reddende engel is geweest; ook voor dezulken wel, van wie hij in stede van erkentelijkheid — op wat wijze dan ook, miskennis had ingeogst. En hoe beminnelijk blonk zijne vaderliefde niet uit, toen voor vele jaren de voor 't eerst hier verschenen cholera, en later toen menige andere aanstekelijke ziekte te dezer stede woedde, en hij, na soms uren achtereen vele zieken en stervenden met zijne priesterlijke bediening te hebben bijgestaan, zich dan van huis tot huis spoedde, om voor verlaten armen zonder kleeding, zonder ligging, zonder verkwikking, het medelijden in te roepen en het niet te vergeefs heeft gedaan!

Edelmoedig weldoener nam hij deel in alle goede werken, en zijne gifte

¹ Akt. IX, 38.

² Lc. IV, 18.

³ Mt. XXV, 40.

⁴ Mt. VI, 4.

was gewoonlijk zoo mild, alsof hij aan niets anders dan die behoefte te geven had. En hoezeer uwe liefde hem voor zijne milddadigheid te hulp kwam, blijft het niettemin een geheim, hoe hij zooveel uitreiken kon en nog zooveel besparen, om het weder in liefdegaven door zijne handen te laten vloeijen. Onwillekeurig dachten we wel eens aan de niet ledig wordende oliekruik der arme weduwe van Sarepta¹; of we meenden, letterlijk des Heeren woorden vervuld te zien: „Geeft en u zal gegeven worden”... „met dezelfde mate waarmede gij meet zal u worden wedergemeten”².

Doch ook in die liefdadigheid schonk hij niet enkel het zijne, maar hij gaf er zich zelve bij, voor zooveel zijne herderlijke werkzaamheden het gedoogden. In die vele vereenigingen tot liefdadigheid, gedurende het laatste twintigtal jaren door den ijver van leeken en geestelijken tot hunne niet geringe eer te dezer stede tot stand gekomen; in de stichtingen, voor de verlaten en verwaarloosde jeugd van beiderlei geslacht opgerezen, nam hij van den beginne af aan een zeer werkzaam deel. En had hij in zijne betrekking tot het bestuur gaarne meer tijd en zorg aan die liefdewerken gewijd, allen niettemin welke met hem vergaderden en beraadslaagden, prijzen om strijd de regt vaderlijke belangstelling en behartiging, door hem bij al zulke gelegenheden betoond, en betreurden het daarom nog te meer, dat hij, zelfs met zich te verdubbelen, nog niet bij magte was, aan alle verlangens te voldoen, en helaas! ook meermalen wegens lichamelijk lijden, zich zijns ondanks aan die liefdezorgen onttrekken moest.

Want ook van den lijdenskelk heeft uw goede herder geproefd, en hierdoor die hoogere gelijkvormigheid der alles opofferende liefde met zijnen goddelijken Meester mogen ontvangen. Lijden toch is het deel der uitverkorenen; lijden de zekerste, de koninklijke weg ten hemel, door een menschgeworden en aan een kruis gestorven God ons ontsloten en aangewezen. Dat voorregt van te lijden en geduldig te lijden op het toonbeeld zijns Heeren, heeft tot zijn roem ook uw herder genoten. 't Is u bekend, wat hij heeft uitgestaan door herhaalde en zware en smartelijke ziekten, waarbij voor zijn behoud hoogst pijnlijke behandelingen gevorderd werden, welke hij altoos, het oog op het kruis, met eene manhaftige waardigheid, met een on-

¹ 3 Kon. XVII, 16.

² Lc. VI, 38.

wrikbaar geduld verdroeg. Waren we er voor weinige weken, met den jongst verlopen paaschtijd, geen ooggetuigen van, hoe hij onder de allervinnigste pijnen, welke met de minste beweging verduizendvoudigd werden, en door al zijne leden en gebeenten grepen, nog datzelfde statig gelaat bewaarde, ook dan als hij soms bij het verheffend vlijmen der smart een onwillekeurig geklaag ter naauwernood onderdrukken kon.

Hij heeft het lijden gekend der teleurstelling, niet enkel gelijk ieder herder het op menigerlei wijze ondervindt, maar daarin bijzonder, dat hij zoo gaarne den Heer een Hem waardiger huis had willen bouwen, maar zijne grootsche plannen meermalen verijdeld zag. Hij heeft met zijnen Meester het lijden gesmaakt der ondankbaarheid, te grievender voor zijn hart, naar mate hij zelf voor God en menschen te erkentelijker was, en het minste dienstbetoon op eene of andere wijze, maar altijd edelmoedig vergold. Hij heeft, en meer dan geweten wordt, hij heeft ook het lijden ondervonden der miskenning!... en dat verborgen zielelijden, hetwelk hij volstrekt alleen moest dragen, en waarin hij wel dikwerf met Jesus in Gethsemané ¹ zal verzucht hebben: „Mijne ziel is bedroefd tot den dood toe!” Maar altijd, gelijk hij de zijnen voorging, zoo deed en leed hij zelf. Heiligde en verhieft hij zijn herderlijk werk tot offerarbeid, zijne liefdegiften tot offergaven voor God — hij maakte van zijne innerlijke en uiterlijke smarten ook een godgevallig offerlijden; en schoon hij bij den jongsten ziekteslag, die de voltooijing zijns offerlevens verhaastte, beweegloos en bewusteloos nederlag, en hij ons met geen verstaanbaar teeken zijne algeheele overgave aan Gods heiligen wil kon betuigen; schoon hij de heilige Teerspijze, welke ons tot het jongste offer sterkt en heiligt, niet ontvangen kon — hebben we toch niet allen grond om te vertrouwen, dat hij die gewoon was als een offer voor God te leven, zich en het zijne Hem ten offer te wijden, ook zijnen verhaasten dood in vereeniging met Jesus' sterven tot een zaligen offerdood zal geheiligd hebben? dat hij als een goede en getrouwe dienstknecht reeds de vreugde zijns Heeren is ingegaan ² ? en Hem zelve ten loon ³ heeft gevonden, voor wien hij u altoos vermaande te leven, gelijk hij er u zelf het voorbeeld van gaf? Alles toch — hij zeide het u zoo dikwerf — alles

¹ Mt. XXVI, 38.

² Mt. XXV, 21.

³ Gen. XV, 1.

toch wat wij voor God zullen hebben gedaan, gegeven of geleden, het wordt ons door God ook vergolden. Herdenken wij dan nog, op wat wijze uw onvermoeide herder en zielzorger, die edelmoedige weldoener en geduldige lijder zijn offer heeft gebracht, om er, tot onze verdere onderrigting, de groote verdienstelijkheid van te leeren kennen.

II.

Zonder aarzelen, Mijne Geliefden, leggen wij uwen ontslapen herder de ontleendè woorden van den apostel Paulus aan de Corinthiërs in den mond; ten aanhoore van u allen mag hij op dit oogenblik met dien apostel tot u zeggen: „Dit is onze roem, het getuigenis van ons geweten, dat wij in eenvoudigheid des harten en in opregtheid Gods, en niet in vleeschelijke wijsheid, maar in genade Gods, in deze wereld hebben verkeerdt, doch inzonderheid bij u.”

Want ja! dat was zijn roem, dat het getuigenis van zijn geweten, dat hij bij al hetgeen hij deed in eenvoudigheid des harten en in opregtheid Gods is voortgegaan: twee onmisbare vereischten onzer werken, welke er de volle waarde en verdiensten van moeten verzekeren. Door de eenvoudigheid van hart, welke alle dubbelhartigheid uitsluit, en niet anders bedoelt dan zij uiterlijk doet, vertoonen wij ons van zelf, zonder moeite of poging, in al onze handelingen, gelijk wij werkelijk zijn; eenvoudigheid van denken, gevoelen en doen is de weêrspiegeling en het bewijs der eenvoudigheid van hart. Die blanke eenvoudigheid kent geen bijoogmerken, geen nevenbedoelingen noch zijpaden, maar gaat langs regten weg op het ééne blijkbaar beoogde doel aan; hetwelk voor den priester bij alles, naar het voorbeeld van Christus ¹, Gods glorie alleen in het heil der zielen moet wezen. Die glorie alleen en algeheel overeenkomstig zijne zending en roeping te zoeken, maakt den dienaar des Heeren sterk, en doet hem spreken en handelen als een die magt heeft ², als gezant Gods en gezagbekleeder van Christus ³.

Gaat de eenvoudigheid van hart regtstreeks op God aan, als het laatste

¹ Jo. VII, 18: VIII, 50.

² Mt. VII, 29.

³ 2 Cor. V, 20.

einde onzer daden: het wandelen of verkeeren in opregtheid Gods voegt bij de reeds goed gerigte of geordende daad al de waarde en verdiensten der bovennatuurlijke meening en kracht. Is het oog eenvoudig, het gansche ligchaam zal reeds lichtend wezen ¹; maar door opregtheid Gods daalt over onze sterfelijke werken bijzonder nog de wederglans der onsterfelijkheid, het onderpand van 't vergeldend erfdeel der heiligen in het licht ². In opregtheid Gods in deze wereld verkeeren - wil dan zeggen: hier alles doen met die welgemeendheid, zuiverheid, reinheid van inzicht, welke uit God ontspruit, welke God zelve ten oorsprong, God ten beweegreden, God ook tot voltrekker ³ onzer werken heeft; verkeeren in opregtheid Gods is diensvolgens zoo verkeeren, dat onze werken, uit en om en in God geschiedende, ook voor Hem gelden, zijner waardig, voor Hem behagelijk en verdienstelijk zijn; zoodat met een woord alles in ons van God, om God en door God uitgaat, om tot Hem ook weêr te keeren. Die eenvoudigheid en opregtheid Gods geven derhalve aan onze goede werken hunne hooge waarde en verdienstelijkheid in de oogen van den regtvaardigen Regter ⁴.

Terwijl ik, Geliefden! den zin dezer woorden uiteenzet, hebt gij reeds zelve de toepassing gemaakt. Wel eenvoudig van harte was de trouwe vader en zielzorger, wiens lang verkeer in uw midden wij heden dankbaar en ter onzer leering herdenken. Zooveel jaren hebt gij in zijn open en doorzigtig hart gelezen, zijn onbewimpeld woord gehoord, hem leeren kennen, gelijk hij was, als den priester naar Gods hart, die niet anders, volstrekt niet anders zocht dan de glorie Gods in het heil uwer hem zoo onbeschrijfelijk dierbare zielen. Sterk door die eenvoudigheid, en het woord des apostels gedachtig: „Zoo ik den menschen behaagde, zou ik de dienaar van Christus niet zijn” ⁵, deed of liet hij niets om den wille der menschen. Hoe zacht en inschikkelijk ook van aard, zocht hij evenmin den menschen te behagen als hij vreesde hun te mishagen, waar pligt hem gebod te spreken. Niemand, neen, niemand van aanzienlijken of minder aanzienlijken zal hem ooit kunnen verwijten, dat hij niet sprak waar hij als herder te spreken had; maar allen zonder onderscheid, wanneer zij eens met hem vergaderd staan voor het oordeel Gods, zullen moeten erkennen, en zij die

¹ Lc. XI, 31.

² Col. I, 12.

³ Philipp. II, 13.

⁴ 2 Tim. IV, 8.

⁵ Gal. I, 10.

naar zijne stem hebben geluisterd, zullen er hem voor danken, eeuwig danken: dat hij hun altoos op zijne wijze, dat is, vaderlijk, overredend, dringend, de pligten onder het oog heeft gebragt die zij voor het behoud hunner zielen te vervullen hadden. Uw eigen dankbaar geweten roept het mij toe: Ja, dát heeft onze goede herder, en zonder aanzien des persoons, altijd gedaan!

Maar dát dan ook is reeds een bewijs, dat hij bij die eenvoudigheid des harten te gelijk in opregtheid Gods in deze wereld heeft verkeerd. Zulk een leven van offerarbeid, van offergave en van offerlijden is geen reeks van bijna vier en dertig jaren derwijze vol te houden, indien God niet de oorsprong, God niet de beweegreden, God niet de kracht en het middenpunt van heel onzen wandel is. Scherpste hij het u niet onophoudelijk in, dat gij toch voor Hem zoudt leven, „in wien wij leven, ons bewegen en zijn”¹? drukte hij het u niet gedurig op het hart, hoe schadelijk, hoe dwaas het is, hier om iets anders, om iets minder dan God zelven zijne werken te verrigten? „Gij doet het voor veel te laag een prijs” — was zijn gewone woord — „wat gij voor God niet doet!” Ten blijke hoe hij in dien eenvoud van hart niets anders dan God zocht, en in die opregtheid Gods alles uit en om en door God voor u deed, hebben we slechts op de middelen te letten, welke gij hem in heel zijne priesterlijke bediening te baat zaagt nemen.

Hij verkeerde in deze wereld niet in vleeschelijke wijsheid, maar in genade Gods. — Niet in vleeschelijke wijsheid, alswelke de apostel te dezer plaatse in de dwaalleeraars te Corinthe veroordeelt: dat is, eene wijsheid, die niet uit God, maar uit den zich zelven zoekenden mensch is; niet in vleeschelijke wijsheid, dat is, niet in ijdele kennis dezer wereld, niet in praalvertoon of wat de zinnen begoochelt; kortom: niet met wereldsche, bloot menschelijke middelen wilde hij het werk Gods verrigt hebben. Zoo-veel eerbied uw wijze herder altoos betoonde voor waarachtige kunde en talenten, welke om en in God ijverden, zooveel afkeer gevoelde hij voor al wat er den schijn en niet de werkelijkheid van had. En hij was met een scherp oordeel, of liever als van nature met een fijn gevoel begaafd, om de ware wetenschap en geestdrift welke van boven is, van de valsche vleeschelijke waanwijsheid, van een baatzuchtig winst- of lofbejag te onder-

¹ Akt. XVII, 28.

scheiden. „Niet door die middelen” — kon hij soms in eene heilige verontwaardiging zeggen — „is Gods Kerk gesticht, niet door dergelijke menschenkracht zal zij uitgebreid worden. Neen! - sprak hij - Gods werk moet in Gods kracht geschieden. Wat uit den mensch is, zal met den mensch ook vergaan!” — O uw herder zoo onvermoeid, die weldoener zoo edelmoedig, en hij een lijder zoo geduldig en voorbeeldig, hij poogde, het was in alles zoo zichtbaar, altoos in genade Gods te verkeerem, dat wil zeggen: in het welgevallen, in de vriendschap Gods; dat wil zeggen: in de hulp, in de kracht Gods. Wilt gij — om van zijne groote teederheid van geweten, zijn zorgzaam gewetensonderzoek en van veel wat verborgen is niet te gewagen — één openlijk bewijs uit velen? Gedenkt dan slechts, hoe uw herder op uitnemende wijze een man was des gebeds.

Dát zijn innig en gedurig zielsverkeer met God zegt ons immers, hoe hij in een diep gevoel van ootmoedigheid, van eigen onvermogen overtuigd en doordrongen, tot den Oorsprong en Gever van alle goede gave¹ zijne toevlugt nam. Het besef van behoefte doet bidden, en in onze zwakte schijnt dan de kracht Gods in ons, en alzoo de deugd het hoogste uit². Hoe volslagener onze eigen nietigheid is, hoe volkomener de genade Gods in ons zal blijken. Maar de gestelde voorwaarde van onzen kant om die genade of kracht Gods te verwerven, is: dat wij haar voortdurend vragen, en naar de mate van onze talrijke, immer wederkerende behoeften altoos blijven vragen³. Hoeveel te meer, wanneer wij niet voor ons zelven alleen, maar nog voor duizenden aan ons toevertrouwde zielen te bidden hebben!

Ik heb u niet aan te toonen, dat uw ootmoedige herder een man was des gebeds. Zóó toch staat hij u op dit oogenblik voor den geest. Kwam hij 's morgens stil biddend naar den biechtstoel getreden, dan had hij reeds een tijdlang met zijnen hemelschen Meester gesproken; dan vóór dien tijd — ik heb hem soms onwillekeurig verrast — lag hij reeds, hoe pijnlijk het hem dikwerf viel, ootmoedig neêrgeknield op het bidbankje, voor het kruis met den rozekrans, en scheen er uit zijns Heeren blikken en wonden de liefde en kracht voor het offer van den dag te vergaderen. Biddend kwam hij, biddend ging hij; en zoo laat in den nacht was zijn herderlijk werk

¹ Jac. I, 17.

² 2 Cor. XII, 9.

³ Lc. XVIII, 1.

niet afgelopen, zoo vermoeid kon hij niet zijn, of nog in naam der Kerk, voor zich en voor de zijnen, hief hij eenzaam in den stillen nacht zijne priesterlijke getijden aan, om als hij straks ter kortstondige ruste ging, biddend in te sluimeren en 's morgens weder biddend te ontwaken. „Ach, dat ik niet méér bidden kan!” — was dan nog dikwerf zijne klagt — „maar ik zal van mijn werken dan een gebed pogen te maken.”

Doch ééns in het jaar, hoe veelvuldig zijne werkzaamheden ook waren, ééns in het jaar moest hij eenige dagen voor zich hebben, om als met eene verhoogde magt des gebeds zich krachten te vergaderen voor heel een jaar. Dan met een aantal vrome pelgrims uit Amstels stede, trok hij, vaak bij eene brandende zomerhitte, te bedevaart naar het hem geliefkoosd en bevoorregt oord, waar de Moedermaagd meermalen getoond heeft, gaarne vercerd en aangeropen te willen worden; waar immers zoo menig gebed verhoord, zoo menige bekeering verworven was. Wie in naam dezer stad met hem naar 't eerwaardig Kevelaar togen, weten van zijnen ijver en hunne stichting op te halen. En het groote Septemberfeest, hetwelk de pelgrims te dezer plaatse weder te zamen voerde, die geliefde broederschapsdag met zijne lange en vurige smeekingen, afgewisseld door kinderlijke zangen en vaderlijke toespraak: het deed ons iets vermoeden van hetgeen uw zielevriend in zijne vertrouwelijke, kinderlijke liefde tot de Moedermaagd, voor zich en voor de zijnen, op zijn pelgrimstogt bij Maria's beeldtenis gevraagd en ook verworven zal hebben. Dan, en insgelijks wanneer hij van de jaarlijkse afzondering met zijne medepriesteren — voor zooverre hij niet verhinderd werd die bij te wonen — blijmoedig wederkeerde, voelde hij zich bijzonder opgebeurd en gesterkt, om in genade Gods, in verhoogde liefde en kracht zijnen arbeid, zijne liefdewerken, zijne geziene of niet geziene smarten onder de bescherming en voorspraak zijner Moeder, voor het heil der hem toevertrouwde zielen weder ten offer te wijden aan Hem, die zich algeheel uit liefde tot ons ten offer gegeven had.

Geliefden! ik mag heden voor u zeggen, wat ik anders welligt niet zoo openlijk verklaren zou: ja! 't was alleen door die eenvoudigheid, die opregtheid en genade Gods, dat de u ontvallen herder voor u zijn konde wat en gelijk hij zeven en twintig jaren van zijn priesterlijk leven inzonderheid voor u is geweest.

Door die eenvoudigheid, opregtheid en genade Gods bleef hij uw teederhartige vader en trouwe zielzorger, hoezeer ook bij zijn ligchaams- en zielsgestel eene enge, drukkende woning en een afmattend kerkgetimmerte hem den herderlijken arbeid dubbel zwaar maakten en zijne krachten hielpen slopen vóór den tijd: hij versmaadde een grootscher verblijf en zag, met den leidsman van Gods volk, op het loon¹, dat voor de grooter opoffering ook te overvloediger wezen zoude, — en hij bleef, zich gevend en nog eens gevend voor u, zijne geliefde kinderen! inzonderheid voor u. — Hij bleef, toen voor vele jaren de geestelijke overheid dier dagen hem van de hoofdstad naar de hofstad wilde overgeplaatst zien, ten einde een' raadsman bij zich te hebben van zulk eene rijpe ondervinding, met zulk een helder oordeel, van zulk eene beproefde deugd; — en hoe juist de toenmalige overheid had gezien, bewijst de hooge waardigheid, waartoe hij door onzen beminde Bisschop in 't herstelde kathedraal kapittel geroepen werd. Wat was destijds bij die vereerende aanbieding het eerste gevoel en antwoord van uwen herder: „Als ik het vrijelijk zeggen mag,” — sprak hij — ach voor anderen dan, veel geschikter dan ik, die hooge onderscheiding: ik wil in de Posthoorn sterven!” O gij, zijne zielsbeminde kinderen, gij laagt hem aan het hart — en hij bleef uit liefde tot u, tot u!...

Door die eenvoudigheid, die opregtheid en genade Gods was en bleef hij een edelmoedig weldoener inzonderheid voor u. Ik bedoel niet wat hij, meer dan iemand vermoedt, voor openlijk en verborgen leed in zijne liefdadigheid reeds was en na zijnen dood nog wezen zal; maar ik bedoel — vergeeft mij, dat ik iets van een geheim verraad, door den overledene mij toevertrouwd — wat hij, die zelf geen tempel tot Gods eer heeft kunnen bouwen, reeds bij zijn leven voor dat einde geschonken heeft. Neen, niets voor zich, alles voor God, voor God alleen! ten behoeve inzonderheid van u! Voor u, zijne welbeminde kinderen, die edelmoedige offergift, waaraan gij menigen tempelsteen zult te danken hebben, en gij, ieder naar uw vermogen, gaarne het uwe zult toevoegen, opdat een gelukkiger opvolger beginne en volvoere wat hij niet vermogt; opdat hier een kerkgebouw rijze, den grooten voorganger waardig, die al het zijne er voor ten offer

¹ Hebr. XI, 26.

bragt; een kerkgebouw, u, de dankbare kinderen, waardig, die hem zoo trouw hebt bemind; een kerkgebouw, de nieuwe glorie waardig eener Moeder door hem en door u zoo teeder geliefd: de glorie van hare Onbevleete Ontvangenis, onder welken titel gij haar thans in uwe parochie vereert; een kerkgebouw, den goddelijken Hoogepriester waardig, die deze uwe stad met een wonder verheerlijkt heeft en groot gemaakt door het H. Sakrament van Mirakel; een kerkgebouw, dat aan uwe kinderen en van geslachte tot geslacht vermelde, wat uw nooit te vergeten herder inzonderheid voor u, ja voor u is geweest, en wat gij uit dankbaarheid aan God op zijn voorbeeld, Jesus en zijner Onbevleete Ontvangen Moeder ter eere, wederkeerig hebt gedaan.

Door die eenvoudigheid, opregtheid en genade Gods was en bleef hij een geduldig lijder, en nog eens! inzonderheid voor u — als hij zoo menigmaalen, en nog met den jongsten paaschtijd, ondanks zijne naauw te verbergen pijnen, de noodzakelijke ruste, door geneesheer en vrienden hem zoo dringend aanbevolen, van de hand wees, en zich in waarheid ten offer gaf voor u. Gij vergunt mij heden tot in het vertrouwelijke te treden; weinig is 't gekend, wat al lijden des ligchaams en ook wat smarte der ziel uw goede herder heeft uitgestaan. Die lange jaren terug, toen ik als jong priester, niet sterk van kracht, aan zijne zijde broederlijk arbeiden en verkeerden mogt — dan op de zondagen en hooge feesten, wanneer door uwe liefde en ijver, waarmede gij hier te zamen kwaamt, het afmattende der bediening in deze kerk dubbel werd verzwaaard, maar ook dubbel verzoet; wanneer eene zelfde dan schier altoos voor ons wederkeerende pijn gebiedend vroeg om koele rust, en 't natuurlijk aan mij was, het nog wachtend werk te verrigten: „Neen, - sprak hij dan - voor mij ditmaal die verdiensten: ik kan het beter verduren dan gij.” Dat was voor bijkans twintig jaren! En sedert arbeidde hij met welhaast toenemende en verveelvuldigde krankten en ziekten, onder vermeerderde zielzorg, bij menige teleurstelling, gelijk ieder herder ondervindt en hij wel niet het minst zal ondervonden hebben, altoos even geduldig, gelijkmoedig, rustig en blijmoedig onder u voort. O, het was, omdat hij op die wijze zijn offer te verdienstelijker maken, in dien staat bij God het meest voor u verwerven kon. Helaas! door wat oorzaak dat dierbare leven zoo onverwacht en overhaast geëindigd zij: gewis hij, die alle

lijden én zelf ten offer maakte, én het ook u altoos ten offer leerde wijden, hij zal, heeft hij in die laatste dagen of uren, of in 't langzaam verscheiden zelf slechts één enkel oogenblik van kennis gehad, hij zal zijn lijden, zijn verhaasten dood tot een offer hebben aangeboden — voor wie?... voor... u, zijne geliefde kinderen! inzonderheid voor u, voor u; — en de dag ja! ik zeg het met volle overtuiging, de dag ja! zal komen, dat het openbaar wordt, wat dát offer, het laatste en het hoogste wat hij op aarde brengen kon, nog voor u is geweest,... en wat gij nu nog, o onze dierbare vriend en vader! in den hemel voor de uwen zijt, van waar gij op dit oogenblik zeker met blijmoedig oog op ons hier nederziet, u in God verheugend, dat wij uw verkeer in deze wereld dankbaar herdenken, om het na te volgen, ten einde uwe vreugde in den hemel te mogen deelen.

Dát dan, geliefde kinderen van zulk een herder! zij uwe hulde, dát uw dank, dat gij, naar de vermaning des apostels, dien leidsman indachtig blijft, die u Gods woord verkondigt heeft, op den uitgang ziet van zijn verkeer en zijn geloof navolgt ¹. Dát ook zij eenmaal uw roem, het getuigenis van uw geweten, dat gij onvermoeid en algeheel voor al de pligten door God u opgelegd, inzonderheid omtrent de uwen en den kring van uw gezin hebt geleefd; met u zelven ook het uwe aan Hem toeheiligend van wien gij alles ontvingt ² en zonder wien gij niets vermoogt ³; wijselijk weldadig, maar ook edelmoedig in uwe liefdewerken, zelfs bij ondank of miskenning, met uwen herder denkend: „het loon zal er te grooter om wezen.” En moogt gij met hem in het voorregt van beproeving en lijden deelen, denkt ook dan als hij: „'t Is, geduldig verdragen, de zekerste weg ten hemel”: wie met Christus lijdt, zal met Christus ook medeverheerlijkt worden ⁴.

Weest dan in uwen staat wat hij was in den zijne, maar weest het tevens op die wijze als hij het is geweest: in eenvoudigheid des harten, om geen menschen iets doende, om geen menschen iets latende, maar in alles Gods glorie zoekend in de heiliging van u zelven en van de uwen; — in opregtheid Gods: met die zuiverheid van meening, welke van God komt en om en in God tot God gaat; — niet in vleeschelijke wijsheid: nooit op uwe eigene of menschelijke krachten u verlatend of verhoovaardigend, maar

¹ Hebr. XIII, 7.

² 1 Cor. IV, 7.

³ Jo. XV, 5.

⁴ Rom. VIII, 17.

diep van uw onvermogen bewust, altoos verkeerend in genade Gods: in de liefde en de kracht van God, die aan de nederigen zijne genade verleent, maar den hoovaardigen wederstaat ¹. Dan zult gij met uwen herder alles vermogen in Hem die u versterkt ². Dan moogt gij met hem, gelijk hij met den apostel, eens gerust mijne tekstwoorden spreken, welke u zijn bidprentje gedurig kan herinneren: „Dit is onze roem, het getuigenis van ons geweten, dat wij in eenvoudigheid des harten en in opregtheid Gods, en niet in vleeschelijke wijsheid, maar in genade Gods, in deze wereld hebben verkeerd, doch inzonderheid bij u.” Dan mag eens uw herder tot u zeggen, wat de apostel een weinig verder ³ aan de Corinthiërs schrijft: „Ik hoop,” mijne geliefden! „dat op den dag van onzen Heer Jesus Christus ik uw roem mag wezen, en gij de mijne.” Ja, dat moge, dat zál geschieden: hij, zulk een trouwe herder, goede vader, onvermoeide zielzorger, hij, zulk een edelmoedig weldoener en voorbeeldig lijder, hij zal uw roem zijn; en gij, zijne volgzame schapen, die hem kendet, gelijk hij u ⁴, gij, zijne hem waardige, dankbare, beminnelijke kinderen, gij zult op dien grooten dag zijne glorie wezen: goede vaders, goede kinderen; goede priesters, goede geloovigen; trouwe herders, trouwe schapen! Amen.

¹ 1 Petr. V, 5. ² Philipp. IV, 13. ³ 2 Cor. I, 14. ⁴ Jo. X, 14.

